

# ŠTUDIJNÝ ODBOR

## 3.1.16 SOCIÁLNE SLUŽBY A PORADENSTVO

Študijný odbor Sociálne služby a poradenstvo zo Sústavy študijných odborov stanovených Ministerstvom školstva SR, ako oblasť poznania (§ 50 ods. 1 Zákona č. 131/2002), v ktorej absolvent študijného programu (§ 51 ods. 1 Zákona č. 131/2002) nadobudne profesionálnu spôsobilosť vykonávať svoje povolanie alebo sa pripraví pokračovať v nadväzujúcom vysokoškolskom štúdiu.

### Identifikácia študijného odboru

(a) **Názov študijného odboru:**

**SOCIÁLNE SLUŽBY A PORADENSTVO**

(anglický názov: Social Services and Consulting; nemecký názov: Soziale Leistungen und Beratung)

(b) **Stupne vysokoškolského štúdia, v ktorých sa odbor študuje a štandardná dĺžka študijných programov pre tieto stupne vysokoškolského štúdia:**

Študijný odbor Sociálne služby a poradenstvo sa môže podľa Sústavy študijných odborov, vydanej rozhodnutím Ministerstva školstva SR č. 2090/2002-sekr. zo dňa 16. decembra 2002 študovať:

- *V prvom stupni* vysokoškolského vzdelávania (Bc.) so štandardnou dĺžkou štúdia **3 roky** v dennej forme a **4 roky** v externej forme štúdia.
- *V druhom stupni* vysokoškolského vzdelávania (Mgr.) so štandardnou dĺžkou štúdia **2 roky** v dennej forme a **3 roky** v externej forme štúdia. Pritom sa predpokladá, že uchádzač ukončil prvostupňové štúdium v študijnom odbore Sociálne služby a poradenstvo alebo v niektorom príbuznom študijnom odbore (Sociálna práca, Pedagogika, Psychológia, Verejná politika a verejná správa, Teológia a Sociológia).
- *V treťom stupni* vysokoškolského vzdelávania (PhD.) so štandardnou dĺžkou štúdia najmenej **3 roky** a najviac 4 roky v dennej forme a najviac **5 rokov** v externej forme štúdia. Pritom sa predpokladá, že uchádzač ukončil druhostupňové štúdium v študijnom odbore alebo v príbuznom študijnom odbore.

(c) **Zdôvodnenie potreby:**

Odborné diskusie o úrovni vzdelania, potrebnej pre uznanie odbornej kvalifikácie v sociálnych službách a poradenstve, vychádzajú z rôznych medzinárodných konvencií (napr. *Európska konvencia o všeobecnej porovnateľnosti dôb vysokoškolského štúdia*, prijatá Radou Európy), predovšetkým však zo *Smernice Rady Európy o všeobecnom systéme uznávania vysokoškolských diplomov (higher-education)* z 21. januára 1988 udelených na základe ukončenia odborného vzdelávania. Študijný odbor Sociálne služby a poradenstvo je reakciou na neustále sa zvyšujúcu potrebu skvalitňovať sociálne služby pre rôzne skupiny obyvateľstva s cieľom zabezpečiť štandard, ktorý je kompatibilný s poskytovaním sociálnych služieb a poradenstva vo vyspelých krajinách Európskej únie (ďalej len EÚ). S rešpektovaním demografického vývoja slovenskej spoločnosti sa predpokladá potreba profesionálov v tejto oblasti, ako aj v kontexte zosúladovania profesijných štandardov tak, aby sa bolo možné porovnať v úrovni vzdelania a odborných kompetenciách s identickými odborníkmi v krajinách EÚ.

**(d) Podobné študijné odbory zahraničí:**

**Česká republika:** Ostravská univerzita – Sociální poradenství a management sociálních služeb; Karlova univerzita - Verejná a sociálna politika; **Nový Zéland:** Univerzity of Canterbury - Social Work and Human Services. **Nemecko:** Donau-Universitet Krems – Social Management. **Veľká Británia:** University of Kent - Health & Social Care.

**(e) Vymedzenie príbuzných študijných odborov a rozdielov medzi nimi:**

- Sociológia
- Sociálna práca
- Pedagogika
- Psychológia
- Teológia
- Verejná politika a verejná správa

Uvedené príbuzné študijné odbory predstavujú akademické disciplíny s rôznou mierou priamej aplikovateľnosti v praxi. Sociálna práca, pedagogika a psychológia sú disciplíny, vychádzajúce prevažne z tzv. vzdelávacej, terapeutickú a poradenskej paradigmy, navyše psychológia je predovšetkým teoreticko-empirická veda, s ťažiskom na riešenie sociálnych a psychologických problémov. Verejná politika a verejná správa popri teoretickom základe z okruhu predmetného vedného odboru predstavuje hlavne proces realizácie sociálnej politiky, sociálneho zabezpečenia a sociálnych služieb, vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia.

Príbuznosť študijného odboru teológia, osobitne v euroatlantickom priestore, je daná v teoretickej rovine prepracovanosťou sociálneho učenia cirkví a v aplikačnej rovine praktickým realizovaním filantropie, charitatívnej a diakonickej služby človeku a poskytovaním komplexného poradenstva pre jeho bio-psycho-sociálno-duchovnú stabilizáciu a progres.

Spoločenské javy a problémy sú predmetom záujmu sociológie, ktorá zároveň poskytuje metodologickú výbavu pre pomáhajúcich profesionálov.

Vo vzťahu k tomuto odboru vystupujú aj širšie príbuzné vedné disciplíny, ktoré predovšetkým pomáhajú sociálnym službám a poradenstvu svojimi poznatkami. Ide hlavne o právne, politologické a ošetrovateľské študijné odbory.

**(f) Obsah študijného odboru:**

**Absolvent bakalárskeho štúdia** ovláda základy teórie a praxe sociálnych služieb a poradenstva, má fundamentálne znalosti z príbuzných disciplín (sociálna práca, pedagogika, psychológia, sociológia a iné), ktoré mu dávajú dobrý základ pre prácu s cieľovými skupinami sociálnych služieb a poradenstva. Pozná úlohy, miesto a fungovanie verejnej správy - štátnej správy, samosprávnych orgánov, ako aj neštátnych subjektov a neziskových organizácií v oblasti sociálnej politiky. Je pripravený pre výkon:

- legislatívou daných kompetencií,
- základného sociálneho poradenstva vo všetkých subjektoch a inštitúciách, ktoré sa zameriavajú na jeho poskytovanie
- sociálnej prevencie,
- práce s klientom sociálnych služieb a poradenstva a so sociálnym klientom vo všeobecnosti,
- organizovania a realizácie rozličných druhov a foriem sociálnych služieb – odborných, obslužných a ďalších činností, tak ako ich vymedzuje legislatíva,
- organizovania a realizovania voľnočasových aktivít a činnostných terapií.

**Absolvent magisterského štúdia** ovláda teoretické východiská sociálnych služieb a poradenstva, ale aj príbuzných odborov (sociálnej práce, sociálnej politiky a iných), ovláda

a vie aplikovať v praxi metódy sociálnych služieb a poradenstva, dokáže pracovať s rôznymi cieľovými skupinami sociálnych služieb a poradenstva, orientuje sa v oblasti sociálneho zabezpečenia, má znalosti o právnych predpisoch v sociálno-politickej oblasti. Súčasne disponuje manažérskymi zručnosťami v oblasti poskytovania sociálnych služieb, je pripravený zriaďovať a koordinovať sociálne služby. Dokáže realizovať metódy riadenia sociálnych služieb a je schopný:

- uplatňovať legislatívou dané kompetencie,
- vykonávať základné a špecializované sociálne poradenstvo v závislosti od sociálnych problémov klienta,
- zabezpečovať a vykonávať poradenskú činnosť v oblastiach: rodinného poradenstva, zamestnanosti, rizikových sociálnych javov, sociálno-ekonomických problémov, sociálno-právnych a iných sociálnych problémov,
- realizovať priamu prácu s cieľovými skupinami sociálnych služieb a poradenstva,
- plánovať, organizovať a realizovať činnosti v oblasti sociálnych služieb,
- navrhovať a realizovať riešenia celého spektra sociálnych problémov,
- spolupracovať so zainteresovanými subjektmi štátnej správy a samosprávy, s neziskovými organizáciami, s nadáciami a pod.,
- riadiť a pracovať v tímoch, spolupracovať s odborníkmi rôznych profesií,
- riadiť organizácie sociálnych služieb a podieľať sa na tvorbe koncepcií rozvoja sociálnych služieb.

**Absolvent doktorandského štúdia** ovláda vedecké metódy a techniky vedeckého výskumu v oblasti vied o človeku a spoločnosti, je schopný riešiť problémy v rámci:

- výskumných projektov,
- tvorby koncepcií rozvoja sociálnych služieb,
- špecializovaných sociálnych služieb a poradenstva,
- sociálneho projektovania s orientáciou na riešenie sociálnych problémov,
- usmerňovania, koordinácie a riešenia sociálnych projektov a programov.

### ***Obsah pre prvý stupeň – odborný profil absolventa***

**Absolvent odboru Sociálne služby a poradenstvo (1. stupeň) je schopný pracovať ako:**

- sociálny poradca na úrovni základného poradenstva,
- odborný pracovník v subjektoch a zariadeniach sociálnych služieb, v subjektoch sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, v edukačných a reedukačných zariadeniach, v inštitúciách azylového typu, v personálnych agentúrach, v mimovládnych organizáciách a v sociálno-terapeutických centrách,
- odborník pre prácu s deťmi, mládežou a s dospelými v rámci preventívnych aktivít.

**Teoretické vedomosti absolventa:**

- má základné znalosti z oblasti sociologických a psychologických vied, z aplikovanej pedagogiky, zo sociálnej práce, z práva, sociálnej politiky, verejnej správy a verejnej politiky,
- disponuje vedomosťami v oblasti individuálnej, skupinovej a komunitnej práce s klientom,
- ovláda teoretické poznatky o efektívnom využívaní voľného času,
- pozná metódy práce, používané v sociálnych službách a v poradenstve.

**Praktické schopnosti a zručnosti absolventa:**

- dokáže diagnostikovať problémy cieľových skupín,

- disponuje kompetenciami pre poradenskú činnosť na úrovni základného poradenstva,
- má kvalifikáciu, potrebnú pre uplatnenie v oblasti sociálnych služieb, v subjektoch sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v edukačných a reedukačných zariadeniach, v inštitúciách azylového typu, v personálnych agentúrach, v mimovládnych organizáciách, v sociálno-terapeutických centrách,
- je schopný uplatňovať metódy sociálnych služieb a poradenstva v odbornej praxi a v práci s cieľovými skupinami.

#### **Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti absolventa:**

- v spolupráci s cieľovými skupinami dokáže hľadať optimálne riešenia ich problémov,
- je schopný organizovať si vlastné štúdium a ďalšie vzdelávanie,
- vie sledovať a aplikovať legislatívne zmeny v oblasti sociálnej politiky, sociálneho zabezpečenia a sociálnych služieb.

### **Vymedzenie jadra znalostí (1. stupeň)**

**Nosné témy jadra znalostí študijného odboru - sú viazané predovšetkým na predmety:**

- Filozofia
- Sociológia
- Psychológia
- Pedagogika
- Právo
- Sociálne služby
- Sociálne poradenstvo
- Sociálna práca
- Metodológia
- Teória komunikácie
- Výcvik v sociálnych zručnostiach
- Verejná politika a verejná správa
- Sociálna politika
- Odborná prax

Odporúča sa, aby uvedené znalosti tvorili aspoň 3/5 ECTS kreditov študijného programu v priebehu štúdia.

#### **Ďalšie témy jadra znalostí študijného odboru:**

- Metódy a prístupy v práci s cieľovými skupinami sociálnych služieb a poradenstva
- Sociálna patológia
- Aplikovaná pedagogika
- Sociálna prevencia
- Profesionálna etika
- Právo sociálneho zabezpečenia

Znalosti, uvedené v korpuse, musia byť súčasťou obsahu každého študijného programu v tomto študijnom odbore. Študijný program musí pokrývať celý obsah študijného odboru, hĺbka rozpracovania však môže byť rôzna, nie však menej, ako sa vymedzuje v jadre. Indikátorom priznania spôsobilosti inštitúcie priznávať akademický titul je kumulatívna hodnota kreditov študijného programu na úrovni 3/5 celkového počtu ECTS kreditov. Študijný program teda musí obsahovať najmenej 108 ECTS kreditov z tém jadra študijného odboru.

**Štátna skúška:**

- obhajoba bakalárskej práce,
- sociálne služby,
- sociálne poradenstvo.

**Obsah pre druhý stupeň – odborný profil absolventa****Absolvent odboru Sociálne služby a poradenstvo (2. stupeň) je schopný pracovať ako:**

- odborný pracovník v štátnej a verejnej správe,
- samostatný špecializovaný poradca v sociálnom, rodinnom poradenstve, v poradenstve v oblasti zamestnanosti, rizikových sociálnych javov, sociálno-ekonomických problémov, sociálno-právnych a iných sociálnych problémov, v poradenstve v procese resocializácie a pod.,
- odborný pracovník a odborný riadiaci pracovník v zariadeniach sociálnych služieb, v subjektoch sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v edukačných a reedukačných zariadeniach, v inštitúciách azylového typu, personálnych agentúrach, v mimovládnych organizáciách a v sociálno-terapeutických centrách,
- odborný garant a manažér vzdelávacích programov, rekvalifikačných kurzov a projektov v sociálnej oblasti.

**Teoretické vedomosti absolventa:**

- ovláda teóriu a prax sociálneho poradenstva a sociálnych služieb v ich interdisciplinárnych súvislostiach,
- chápe rôznorodosť a komplexnosť príčin sociálnych problémov a rizikových sociálnych javov a dokáže ich odborne interpretovať v politicko-kultúrnych a ekonomicko-právnych súvislostiach,
- disponuje adekvátnymi vedomosťami v oblasti riadenia sociálnych služieb,
- má adekvátne vedomosti a zručnosti v oblasti výkonu sociálnych služieb a sociálneho poradenstva.

**Praktické schopnosti a zručnosti absolventa:**

- dokáže diagnostikovať podstatu problémov cieľových skupín sociálnych služieb a poradenstva, navrhovať, prezentovať a aplikovať metódy riešenia týchto problémov,
- vie pracovať v projektoch a programoch, ktoré zahŕňajú identifikáciu problému, analýzu a implementáciu rozsiahlych riešení v sociálnych službách a poradenstve a odborne ich garantovať,
- dokáže riadiť, organizovať a realizovať sociálne služby pre rôznorodé cieľové skupiny,
- je schopný komunikovať v krízových situáciách a riešiť ich,
- dokáže aplikovať metódy, používané v poradenstve a v sociálnych službách,
- je pripravený utvárať vzťahy, rozvíjať spoluprácu a zastupovať záujmy iných.

**Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti absolventa:**

- v rámci edukačnej starostlivosti vie poskytovať sociálne poradenstvo, zamerané na zlepšenie sociálnych vzťahov v škole a v triedach, najmä v skvalitnení vzťahov pedagógovia – žiaci, pedagógovia – rodičia,
- v rámci sociálneho poradenstva dokáže poskytovať poradenstvo pre dlhodobo nezamestnaných a nezamestnaných absolventov škôl,
- dokáže koordinovať tím odborníkov v rámci poskytovania sociálnych služieb na základe subsidiárneho princípu pri práci s klientom.

## ***Vymedzenie jadra znalostí (2. stupeň)***

### **Nosné témy jadra znalostí študijného odboru:**

- Manažment a marketing sociálnych služieb
- Teoretické východiská sociálnych služieb a sociálneho poradenstva
- Poradenstvo v sociálnej a v ekonomicko-právnej oblasti
- Aktuálne problémy politológie a sociálnej politiky
- Metodológia výskumu v sociálnych vedách
- Výcvik v poradenských zručnostiach
- Projektovanie v sociálnych službách
- Supervízia
- Teória výchovy
- Odborná prax
- Záverečná práca

### **Ďalšie témy jadra znalostí študijného odboru:**

- Verejné financie a financovanie sociálnych služieb
- Teoretické a metodologické východiská pre sociálne štúdie
- Psychoterapia
- Organizácia a fungovanie verejnej správy
- Mediácia a probácia
- Sociálna filozofia
- Psychohygiena a psychoprolaxia
- Rodinné poradenstvo
- Teória organizácie a riadenia
- Krízová intervencia

Uvedené znalosti tvoria aspoň 1/2 ECTS kreditov študijného programu.

Znalosti, uvedené v jadre, musia byť súčasťou obsahu každého študijného programu v tomto študijnom odbore. Študijný program musí pokrývať celý obsah študijného odboru, hĺbka rozpracovania však môže byť rôzna, nie však menej ako sa vymedzuje v jadre. Indikátorom priznania spôsobilosti inštitúcie priznávať akademický titul je kumulatívna hodnota kreditov študijného programu na úrovni 1/2 celkového počtu ECTS kreditov, študijný program teda musí obsahovať najmenej 60 ECTS kreditov z tém jadra študijného odboru.

### **Štátna skúška (2. stupeň)**

- obhajoba diplomovej práce,
- organizácia a riadenie sociálnych služieb,
- sociálne poradenstvo a poradenský proces.

## ***Obsah pre tretí stupeň – odborný profil absolventa***

### **Absolvent odboru Sociálne služby a poradenstvo (3. stupeň) je schopný pracovať ako:**

- samostatný vedecký pracovník vo svojom odbore,
- pedagóg na vysokej škole zodpovedajúceho zamerania,
- odborný pracovník v rezortoch vnútra, spravodlivosti, sociálnych vecí a rodiny, predovšetkým pri tvorbe legislatívnych predpisov, metodík a sociálnych a výchovno-vzdelávacích programov.

**Teoretické vedomosti absolventa:**

- ovláda zásady a metodológiu vedeckej práce,
- ovláda vedecké metódy výskumu, metódy a techniky, využívané pri zabezpečovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb a poradenstva s preferovaním poradenskej práce s orientáciou na poradenskú a reformnú paradigmu,
- prostredníctvom analýzy sociálnopolitických rozhodnutí, dokumentov a právnych predpisov dokáže skúmať a hodnotiť rizikové faktory, vplývajúce na zmeny v spoločnosti a identifikovať dopady na poskytované sociálne služby a sociálne zabezpečenie obyvateľstva.

**Praktické schopnosti a zručnosti absolventa:**

- má schopnosti vedecky bádať a prinášať vlastné koncepcie v oblasti sociálnej politiky, sociálnych služieb, sociálnej pomoci a poradenstva,
- dokáže vedecky formulovať konkrétny sociálny problém a navrhovať a realizovať jeho riešenie,
- vie analyzovať mieru rizika pôsobenia faktorov sociálno-politických rozhodnutí na sociálne problémy jednotlivca, skupiny, rodiny, komunity, ale aj na celú spoločnosť,
- je schopný identifikovať hlavné problémy v kontexte demografických, sociálno-ekonomických a ekologicko-sociálnych zmien v spoločnosti, s možným dopadom na kvalitu života jednotlivcov, ako aj sociálnych skupín a komunit,
- zdokonaľuje a štandardizuje metódy a techniky poradenskej práce a sociálneho výskumu v rámci identifikovaného poradenského problému a výskumu v rámci skvalitňovania poskytovaných sociálnych služieb.

**Doplňujúce vedomosti absolventa:**

- teoretické vedomosti v oblasti poznania študijného odboru vie prakticky uplatniť v širších interdisciplinárnych súvislostiach,
- zúčastňuje sa na multidisciplinárnej vedecko-výskumnej činnosti.

**Vymedzenie jadra znalostí (3. stupeň)****Nosné témy jadra znalostí študijného odboru:**

Študované témy majú charakter predmetov s možnosťou výberu aj povinnej účasti podľa rozhodnutia školiteľa.

- Metodológia vedy
- Metódy a koncepcie sociálnych služieb
- Metódy a koncepcie sociálneho poradenstva
- Európska sociálna politika a dokumenty EÚ v sociálnej oblasti
- Sociálna politika v podmienkach Slovenskej republiky
- Riešenie grantových vedecko-výskumných úloh
- Dizertačná skúška
- Dizertačná práca

**Ďalšie témy jadra znalostí študijného odboru:**

- Odborná komunikácia vo svetovom jazyku
- Informačno-komunikačné technológie

Študijný program pozostáva zo *študijnej časti* a *vedeckej časti*. Znalosti, uvedené v jadre, musia byť súčasťou obsahu každého študijného programu v tomto študijnom odbore. Študijný program musí pokrývať celý obsah študijného odboru, hĺbka rozpracovania však môže byť

rôzna, nie však menej ako sa vymedzuje v jadre. Indikátorom priznania spôsobilosti inštitúcie priznávať akademický titul je kumulatívna hodnota kreditov študijného programu na úrovni 2/3 celkového počtu 180 ECTS kreditov. Študijný program teda musí obsahovať najmenej 120 ECTS kreditov z tém jadra študijného odboru, pričom za vedeckú časť najmenej 100 ECTS kreditov z celkového počtu kreditov.

### ŠTUDIJNÝ ODBOR 3.1.16 SOCIÁLNE SLUŽBY A PORADENSTVO

Vypracovali:

Vedúci expert:           prof. PhDr. Dušan Polonský, CSc.  
Fakulta sociálnych vied UCM Trnava  
Bučianska 4/A  
917 00 TRNAVA  
e-mail: dusan.polonsky@ucm.sk

podpis: .....

Expert:                    prof. PaedDr. Milan Schavel, PhD.  
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava  
Palackého 1  
810 00 BRATISLAVA  
e-mail: mschavel@stonline.sk

podpis: .....

Dr.h.c. doc. PaedDr. Marek Storoška, PhD.  
Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Prešov  
Duchnovičovo nám. 1  
080 01 PREŠOV  
e-mail: storoska@ismpo.sk

podpis: .....

doc. PhDr. Rastislav Rosinský, PhD.  
Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva UKF v Nitre  
Kraskova 1  
949 74 NITRA  
e-mail: rrosinky@ukf.sk

podpis: .....